

PANEL RHIANT CORFFORAETHOL

Cofnodion y cyfarfod rhithwir a gynhaliwyd ar 16 Mawrth, 2020

YN BRESENNOL: Mrs Annwen Morgan (Prif Weithredwr) (Cadeirydd)

Y Cyngorydd Llinos Medi (Arweinydd ac Aelod Portffolio Gwasanaethau Cymdeithasol)
Y Cyngorydd Alun Mummery (Aelod Portffolio Tai a Chefnogi Cymunedau)
Y Cyngorydd R. Meirion Jones (Aelod Portffolio Addysg, Llyfrgelloedd, Diwylliant ac Ieuencid)
Y Cyngorydd Richard Griffiths (Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol)
Barbara Jones (Cymdeithas Gofalwyr Maeth Ynys Môn)
Liz Fletcher (Cyfarwyddwr Ardal Cynorthwyol y Gorllewin – Plant, BIPBC)
Fôn Roberts (Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol)
Rhys Hughes (Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc)
Huw Owen (Swyddog Adolygu a Diogelu Annibynnol)
Dawn Owen (Swyddog Adolygu a Diogelu Annibynnol)
Nia Hardaker (Swyddog Adolygu a Diogelu Annibynnol)
Gwyneth Hughes (Uwch Reolwr Lles Addysg)
Keith Walters (Rheolwr Tîm Lleoli Plant)
Saul Ainsworth (Rheolwr Gwasanaeth Dros Dro – Diogelu)
Melanie Jones (Rheolwr Integredig – Gwasanaethau Plant)
Llinos Edwards (Nyrs Plant sy'n Derbyn Gofal)
Ann Holmes (Swyddog Pwyllgor)

YMDDIHEURIADAU: Llinos Williams (Rheolwr Gwasanaethau Tai)

Croesawodd y Cadeirydd bawb i'r cyfarfod a llongyfarchodd Mr Fôn Roberts ar gael ei benodi'n Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol yn ddiweddar.

1 DATGANIAD O DDIDDORDEB

Ni dderbyniwyd yr un datganiad o ddiddordeb.

2 COFNODION Y CYFARFOD BLAENOROL

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfod blaenorol y Panel Rhiant Corfforaethol a gynhaliwyd ar 8 Rhagfyr 2020 a chadarnhawyd eu bod yn gywir.

3 MATERION YN CODI

3.1 Polisi a Chanllaw Asesu Plant sy'n Derbyn Gofal

Cyflwynodd y Rheolwr Gwasanaeth Dros Dro (Diogelu) ddiweddariad a chadarnhaodd bod dogfen bolisi asesu drafft wedi cael ei pharatoi a'i chylchredeg i'r Swyddogion Adolygu Annibynnol ac Arweinwyr Ymarfer er sylwebaeth. Mae dyletswydd ar Awdurdodau Lleol i asesu'r holl blant a gyfeirir at y Gwasanaeth p'un ai ydynt angen gofal a chymorth; a ydynt ar y gofrestr Amddiffyn Plant neu a fyddant yn dod yn blant sy'n derbyn gofal. Ar gyfer y plant a'r bobl ifanc hynny sy'n parhau i dderbyn gofal am gyfnod hir ac y mae eu sefyllfa a'u hanghenion yn debygol o newid wrth iddynt dyfu,

mae'r Gwasanaeth yn ceisio sicrhau nad digwyddiad unwaith ac am byth yw asesu. Felly, cytunwyd y byddai pob plentyn/person ifanc sy'n derbyn gofal yn cael asesiad wedi'i ddiweddarau o leiaf unwaith pob deuddeg mis. Yn ogystal, pe byddai amgylchiadau'r plentyn/person ifanc sy'n derbyn gofal yn newid yn sylweddol e.e. dychwelyd i fyw at rieni geni, cael eu rhyddhau o ofal neu adael gofal, cael eu rhyddhau o'r ddalfa, oedolyn newydd yn ymuno â'r grŵp teulu neu enedigaeth brawd neu chwaer newydd, yna byddai angen diweddarau'r asesiad gyda'r nod o sicrhau fod gan y plentyn neu berson ifanc y mae'r Awdurdod yn gofalu amdano/amdani asesiad sy'n adlewyrchu eu hamgylchiadau presennol.

Dywedodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol mai'r nod yw gweithredu'r polisi o 1 Ebrill 2021 ymlaen; bydd safonau ymarfer mewnol yn cael eu diweddarau yn unol â hynny a thynnir sylw staff gofal cymdeithasol Plant at y newidiadau a byddant yn derbyn hyfforddiant.

Gofynnodd yr Uwch Reolwr Lles Addysg am gopi o'r polisi Asesu terfynol er mwyn sicrhau bod polisi'r Gwasanaethau Plant a'r Polisi Plant sy'n Derbyn Gofal ar gyfer ysgolion yn cyd-fynd â'i gilydd.

Cytunwyd i dderbyn ac i nodi'r diweddariad.

3.2 Adolygiad Archwilio Mewnol – Swyddogaeth y Panel Rhiant Corfforaethol

Mewn perthynas â Chynllun Gweithredu'r Adolygiad Archwilio Mewnol a ddeilliodd o adolygiad Archwilio Mewnol o swyddogaeth y Panel Rhiant Corfforaethol i asesu a oedd ganddo drefniadau priodol ar waith i gefnogi a chynorthwyo'r Cyngor i gyflawni ei gyfrifoldebau fel rhiant corfforaethol, cadarnhaodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol y bydd adroddiad drafft yn cael ei gyflwyno i'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth ynghylch alinio'r Panel yn fwy agos â'r Panel Gwella Gwasanaethau Cymdeithasol a defnyddio'r un strwythur llywodraethiant ar ei gyfer a thrwy hynny roi sylw i nifer o'r argymhellion a amlygwyd yn yr adolygiad Archwilio Mewnol. Pe byddai unrhyw oblygiadau o ran newid Cyfansoddiad y Cyngor yna byddai hynny'n cael sylw trwy'r prosesau democrataidd priodol dan gyfarwyddyd y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro.

Cytunwyd i dderbyn a nodi'r diweddariad.

4 ADRODDIAD Y SWYDDOGION ADOLYGU ANNIBYNNOL

Cyflwynwyd adroddiad y Swyddogion Adolygu Annibynnol fel rhan o'u dyletswydd i fonitro gweithgarwch yr awdurdod lleol yn rhinwedd ei swydd fel rhiant corfforaethol da o dan Rhan 6 Côt Ymarfer Llywodraeth Cymru i'r Panel ei ystyried. Roedd yr adroddiad yn darparu trosolwg o'r cyfnod ers adroddiad diwethaf y Swyddogion Adolygu Annibynnol i'r Panel ym mis Medi 2019 (gohiriwyd tri o bedwar cyfarfod y Panel yn 2020 oherwydd y pandemig) ac roedd yn cynnwys data a gasglwyd ar adegau gwahanol yn ystod y cyfnod.

Cyflwynodd Mr Huw Owen, Swyddog Adolygu Annibynnol, yr adroddiad a thynnodd sylw at y pwyntiau a ganlyn –

- Bod y sampl o achosion yr edrychodd y Swyddogion Adolygu Annibynnol arnynt yn dangos bod y sefyllfa o ran ansawdd asesiadau wedi gwella ond bod angen gwaith pellach er mwyn sicrhau bod asesiadau cyfredol ar gyfer pob plentyn sy'n derbyn gofal. Mae'r Swyddogion Adolygu Annibynnol yn croesawu ymrwymiad polisi'r Gwasanaeth i ddarparu asesiad cyfredol ar gyfer pob plentyn sy'n derbyn gofal.
- Mae'r Swyddogion Adolygu Annibynnol yn nodi'r gwelliannau sylweddol iawn mewn perthynas â darparu Cynllun Gofal a Chymorth Rhan 6 wrth baratoi ar gyfer adolygiadau. Rhwng 1 Hydref 2019 a 22 Ionawr 2020, cynhaliwyd 199 o Adolygiadau a darparwyd adroddiad Rhan 6 ar gyfer 108 o'r adolygiadau hynny (90.7%). Yn yr un modd, yn ystod y cyfnod rhwng 14 Rhagfyr 2020 a 8 Ionawr 2021

derbyniwyd adroddiadau cryno mewn 29 adolygiad allan o 30 (96.6%); mae'r Swyddogion Adolygu Annibynnol yn croesawu'r cynnydd hwn yn fawr gan ei fod yn golygu y gellir paratoi yn fwy trwyadl ymlaen llaw.

- Er bod y Swyddogion Adolygu Annibynnol yn croesawu'r cyfarwyddyd a roddwyd i Weithwyr Cymdeithasol eu bod i fod i rannu'r Cynllun Gofal a Chymorth Rhan 6 gyda'r plant a Gofalwyr Maeth, mae'r Swyddogion Adolygu Annibynnol yn dal i fod o'r farn nad yw'r cynllun yn hygyrch i blant, teuluoedd na gofalwyr maeth gan ei fod yn hirfaith ac yn ailadroddus. Mae'r Swyddogion Adolygu Annibynnol yn nodi bod y Gwasanaeth wedi dechrau ailystyried cynnwys y ddogfen ac er eu bod yn cydnabod na roddwyd blaenoriaeth i'r dasg hon yn ystod y pandemig, teimlant y dylid ailgychwyn y gwaith pan fydd yn bosib.
- Mae'r Swyddogion Adolygu Annibynnol o'r farn bod cynnal cofnodion achos wedi bod yn gyson dda ers cryn amser ac yn nodi bod systemau ar waith i fonitro'r gwaith cofnodi.
- Mae'r Swyddogion Adolygu Annibynnol yn parhau i fod o'r farn y byddai Gorchymyn Gwarcheidiaeth Arbennig yn briodol mewn rhai achosion. Mae'r Swyddogion Adolygu Annibynnol yn nodi parodwydd ar ran y Gwasanaeth i drafod hyn ymhellach gyda Gofalwyr Maeth ond mae nifer yn bryderus ynghylch ysgwyddo'r cyfrifoldeb. Mae'n anodd gweld fod modd i'r Gwasanaeth wneud mwy yn y cyfeiriad hwn ac mae'r Swyddogion Adolygu Annibynnol cydnabod ei bod yn bwysig parchu safbwynt gofalwyr nad ydynt yn ystyried bod Gorchymyn Gwarcheidiaeth Arbennig yn addas ar eu cyfer ac mae'n yn derbyn na ddylid symud plant dim ond er mwyn cael Gorchymyn Gwarcheidiaeth Arbennig. Mae'r Swyddogion Adolygu Annibynnol yn nodi ymhellach bod adolygiad trylwyr o'r Polisi sefydlogrwydd yn cael ei gynnal.
- Teimla'r Swyddogion Adolygu Annibynnol y gallai rhoi mwy o ffocws ar gynlluniau Llwybr Ôl-16, sy'n cael eu cyd-gynhyrchu â'r person ifanc, arwain at wella ymarfer yn y maes hwn.
- Mae'r Swyddogion Adolygu Annibynnol wedi addasu eu dulliau gweithio mewn ymateb i'r pandemig coronaferws ac maent wedi llwyddo i gynnal adolygiadau drwy gydol y cyfnod clo a chynhaliwyd 357 allan o 366 (97.5%) o fewn yr amserlen statudol. Mae'r Uned Ddiogelu yn edrych ar ffyrdd o gryfhau'r broses adolygu gan gynnwys parhau i edrych ar wahanol fodelau er mwyn gwneud y broses yn fwy plentyn ganolog a thrwy wella amseroldeb cofnodion adolygiadau.
- Bod y cyfarfodydd chwarterol rhwng y Swyddogion Adolygu Annibynnol a'r Rheolwyr Gwasanaeth yn adeiladol ac yn fodd o gydweithio er mwyn gwella ymarfer. Mae trafodaethau diweddar wedi canolbwyntio ar addasrwydd templed y Cynlluniau Llwybr Ôl-16; sicrhau bod cyfarwyddiadau ac ymrwymadau ar derfyn achosion gofal yn cael eu trosglwyddo i'r cynlluniau gofal dydd i ddydd ar gyfer plant a bod llyfr Stori Bywyd yn cael ei ddarparu ar gyfer pob plentyn sy'n derbyn gofal.
- Mae cysondeb Gweithwyr Cymdeithasol wedi gwella'n sylweddol ac mae data a gasglwyd ar gyfer y cyfnod rhwng 1 Hydref a 31 Ionawr 2020 yn dangos parhad o ran Gweithiwr Cymdeithasol mewn 41 allan o 51 adolygiad ac ar gyfer y cyfnod rhwng 4 Rhagfyr 2020 a 8 Ionawr 2021, roedd parhad o ran Gweithiwr Cymdeithasol mewn 23 allan o 30 adolygiad.
- Yn ystod Chwarter 3, 2019/20, roedd canran yr ymweliadau statudol yn 81% yn erbyn targed o 90% a bydd y Swyddogion Adolygu Annibynnol yn parhau i fonitro perfformiad yn y maes hwn. Canfuwyd tystiolaeth hefyd o Weithwyr Cymdeithasol yn mynd tu hwnt i'r gofynion er mwyn darparu cymorth i blant a'u teuluoedd.
- Mae'r Swyddogion Adolygu Annibynnol yn croesawu ffurfio tîm penodol ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal a Phobl Ifanc 15 oed a hŷn. Mae'n galonogol hefyd gallu adrodd ynghylch cynnydd parhaus plant sy'n derbyn gofal a phobl ifanc sydd wedi gadael gofal ac wedi cychwyn ar gam nesaf eu bywydau ac mae enghreifftiau yn cael eu darparu yn yr adroddiad.

Wrth gydnabod y gwaith caled a'r cynnydd sy'n cymryd lle dan amgylchiadau sydd yn aml yn heriol, cododd y Panel y materion a ganlyn fel meysydd i'w dilyn i fyny –

- Gan dderbyn nad yw pob person ifanc eisiau cymorth neu Gynllun Llwybr, ceisiodd y Panel sicrwydd bod y Gwasanaeth yn meddu ar y modd a'r capasiti i baratoi a chwblhau cynllun ar gyfer pob person ifanc cymwys sydd yng ngofal yr Awdurdod fel bod anghenion pob person ifanc yn cael eu cytuno a'u mapio'n glir.

Cadarnhaodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol fod y cohort o bobl ifanc ôl-16 sy'n derbyn gofal wedi cael ei nodi ers cryn amser fel grŵp sydd angen mewnbwn ychwanegol ac roedd y Gwasanaeth wedi rhagweld y byddai'r niferoedd yn y grŵp hwn yn cynyddu eleni a'r flwyddyn nesaf yn gymesur â nifer y plant sydd wedi dod i mewn i ofal yn ystod y blynyddoedd diwethaf ac a fyddai felly angen Cynllun Llwybr. Felly, mae'r Gwasanaeth wedi ffurfio tîm penodol ar gyfer plant sy'n derbyn gofal a phobl ifanc 15 oed a hŷn. Mae'r tîm wedi'i leoli o fewn y Grŵp Ymarfer arferol ac fe'i ffurfiwyd gan ddefnyddio adnoddau presennol ac mae ganddo Arweinydd Ymarfer sydd â phrofiad maith o weithio gyda phobl ifanc ôl-16 sy'n derbyn gofal, ynghyd â dau Gynghorydd Arbennig. Defnyddiwyd arian y Gronfa Gofal Canolradd hefyd i ddarparu dau weithiwr cymorth i ddarparu cymorth. Mae'r Gwasanaeth hefyd yn bwriadu gweithio gyda Voices from Care Cymru i archwilio gwahanol ffyrdd o weithio gan elwa ar gyswllt mwy aml gyda phobl ifanc a hwyluswyd drwy weithio'n ddigidol yn ystod y pandemig. Defnyddiwyd cyllid ychwanegol gan Lywodraeth Cymru i ddarparu cymorth cysylltiedig â Covid-19 ar gyfer y grŵp hwn o bobl ifanc a chyflwynwyd cais i'r arian hwn barhau yn ystod y flwyddyn ariannol nesaf.

- Mewn perthynas â'r adolygiadau, wrth fynegi ei werthfawrogiad bod adolygiadau wedi parhau i gael eu cynnal drwy gydol y cyfnod clo, er drwy ddulliau rhithwir/digidol, a bod 97% wedi cael eu cynnal o fewn yr amserlen statudol, nododd y Panel y byddai'n fuddiol derbyn esboniad ynghylch pam na chwblhawyd y 3% oedd yn weddill o fewn yr amserlen. Yn ogystal nododd y Panel nad yw'r adroddiad yn sôn fawr ddim am ba mor effeithiol y mae'r plentyn/person ifanc wedi canfod ymgysylltu ag adolygiadau yn ystod y pandemig ac a fu cyswllt rhithwir yn fwy neu'n llai ymwithiol iddynt. Roedd y Panel yn teimlo y gellid defnyddio'r adborth i hysbysu ffyrdd newydd o weithio ar ôl y pandemig drwy ymgorffori technolegau newydd i'r broses adolygu a defnyddio'r hyn sydd wedi gweithio yn yr adolygiadau rhithwir a chyfuno hynny â chyfarfodydd wyneb yn wyneb i gynnig dull mwy hyblyg o ymgysylltu â phlant a phobl ifanc.

Cadarnhaodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau cymdeithasol bod adborth gan bobl ifanc mewn gofal yn dangos bod lefelau cyswllt wedi cynyddu yn ystod y cyfnod clo cyntaf gyda Gweithwyr Cymdeithasol yn cysylltu yn wythnosol â phobl ifanc oedd wedi gadael gofal er mwyn sicrhau bod eu hanghenion ymarferol yn cael eu diwallu. Wrth ddod allan o'r cyfnod clo cyntaf, cytunodd pob person ifanc ar gynllun a oedd yn pennu amllder cyswllt wedi hynny a defnyddiwyd cyfran o'r arian ychwanegol Covid-19 i hwyluso cyswllt. Mae'r Gwasanaeth hefyd yn tynnu ar adroddiadau arolygon o brofiadau plant a phobl ifanc sy'n derbyn gofal o Covid-19 gan Swyddfa Comisiynydd Plant Cymru ar y cyd â phartneriaid eraill, gan gynnwys Voices from Care Cymru a Gofalwyr Ifanc, yn ogystal â phrofiad a mewnbwn Cynghorwyr Personol ôl-16 y Gwasanaeth ei hun. Fodd bynnag, byddai'r Gwasanaeth yn hapus i Voices from Care Cymru ymgymryd â darn penodol o waith ar sut y gellir defnyddio profiad plant a phobl ifanc sy'n derbyn gofal ar Ynys Môn yn ystod y pandemig i wella ymgysylltu ymhellach.

- Gan nodi bod yr adroddiad yn canolbwyntio ar amseroldeb asesiadau yn hytrach nac ansawdd, roedd y Panel eisiau gwybod sut mae'r Gwasanaeth yn bwriadu rhoi sylw i ansawdd asesiadau.

Eglurodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol er bod safonau ymarfer yn nodi'r disgwyliadau mewn perthynas ag asesiadau, mae problemau o hyd gyda'r templed asesiad Cynllun Gofal a Chymorth Rhan 6 o ran ei hyd, ei gymhlethdod a'i hygyrchedd. Mae gan y Gwasanaeth gynlluniau i adolygu cynnwys y ddogfen er mwyn sicrhau ei bod yn bodloni gofynion Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 a'i bod hefyd yn addas i bwmpas ac yn hawdd ei defnyddio. Er y bydd y gwaith yn cymryd amser a gofal a bod angen canolbwyntio arno yng nghyfarfodydd y Bwrdd WCCIS, y nod fyddai datblygu templed drafft newydd erbyn diwedd Chwarter 1 neu ddechrau Chwarter 2 2021/22. Mae swyddog yn y tîm Sicrhau Ansawdd hefyd yn archwilio ansawdd gwaith cymdeithasol.

Dywedodd y Rheolwr Gwasanaeth Dros Dro (Diogelu) bod taenlen dracio wedi cael ei datblygu i roi trosolwg dydd i ddydd o waith sydd heb gael ei gwblhau. O ran gwella ansawdd, mae'r Gwasanaeth yn gweithio gyda'r tîm Sicrhau Ansawdd i wneud gwell ddefnydd o archwiliadau achos ac i wella ymarfer gyda'r bwriad o nodi themâu o'r archwiliadau ac i ddatblygu gweithdai sicrhau ansawdd lle gall ymarferwyr gwaith cymdeithasol gynnal eu sgysiau eu hunain ynghylch datblygu arfer orau.

- Wrth nodi bod y Gwasanaeth yn datgan y gallai bod angen adolygu polisi Gorchymynion Gwarcheidiaeth Arbennig yr Awdurdod, ceisiodd y Panel eglurhad ynghylch a yw'r Gwasanaeth yn ystyried bod angen cynnal adolygiad.

Dywedodd y Rheolwr Gwasanaeth (Diogelu) Dros Dro y byddai'r Gwasanaeth eisiau i blant sy'n derbyn gofal hirdymor gan yr Awdurdod ddod yn destun gorchymyn preifat megis Gorchymyn Gwarcheidiaeth Arbennig a fyddai'n rhoi bywyd teuluol iddynt a sicrwydd o leoliad hirdymor. Mae'r hyn sy'n rhwystro gofalwyr maeth yr Awdurdod rhag gwneud ceisiadau yn cynnwys y cymorth ariannol ac ymarferol sydd ar gael. Mae'r deddfwriaeth yn ei gwneud yn ofynnol i adolygu'r cymorth ariannol yn flynyddol sy'n golygu bod llai o sicrwydd o safbwynt deddfwriaethol o gymharu â gofal maeth. Mae rhai awdurdodau wedi dewis mabwysiadu dull 'dim niwed', felly er gwaetha'r gofyn i gynnal adolygiad blynyddol, mae ganddynt bolisi safonol sy'n golygu na fyddai unrhyw wahaniaeth yn y cymorth ariannol ac ymarferol a gynigir i ofalwyr maeth fel gwarcheidwaid arbennig nag y byddent yn ei dderbyn fel gofalwyr maeth. Mae angen trafod y mater ymhellach o fewn y Gwasanaeth cyn gwneud penderfyniad, ond gall fod yn ddull cost effeithiol gan fod y plant yn cael eu hannog i adael gofal cyhoeddus ac mae hynny'n fuddiol iddynt ac mae costau presennol yr Awdurdod yn gostwng gan fod ei ymwneud statudol yn lleihau.

Wrth dderbyn yr adroddiad, diolchodd y Panel i'r Gwasanaeth a'i staff am y gwaith a'r cynnydd a wnaed ac roedd yn gytûn ynglŷn â'r gweithredoedd a ganlyn –

- **Bod y Panel yn derbyn adroddiad cynnydd ar gynllunio llwybrau yn ystod y cyfarfod nesaf, gan gynnwys y ddarpariaeth a chynnwys Cynlluniau Llwybr ôl-16.**
- **Bod y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol yn adrodd yn ôl i'r Panel ynghylch unrhyw argymhellion ar gyfer addasu'r polisi Gorchymynion Gwarcheidiaeth Arbennig mewn perthynas â dull 'dim niwed'.**
- **Bod y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol yn ystyried sut y gall y Gwasanaeth ddangos ei fod yn gwella ansawdd asesiadau.**

5 ADRODDIAD IECHYD PLANT SY'N DERBYN GOFAL

Cyflwynwyd adroddiad y Nyrs Plant sy'n Derbyng Gofal a oedd yn rhoi diweddariad ar faterion iechyd mewn perthynas â phlant sy'n derbyn gofal i'r Panel ei ystyried.

Amlygodd y Nyrs Plant sy'n Derbyng Gofal y pwyntiau a ganlyn –

- Ar 29 Ionawr 2021 roedd gan BIPBC 161 o blant sy'n derbyn gofal o dan gylch gwaith Cyngor Sir Ynys Môn – roedd 118 wedi'u lleoli yn Ynys Môn ac roedd 43 wedi'u lleoli mewn siroedd eraill o fewn PBC a thu allan i Ogledd Cymru.
- Bod 57 o blant sy'n derbyn gofal wedi'u lleoli yn Ynys Môn o ardaloedd eraill yn PBC ac o'r tu allan i Ogledd Cymru.
- Cynhaliwyd 17 o asesiadau iechyd cychwynnol yn ystod y cyfnod rhwng Ebrill a Medi 2020. Lle na chynhaliwyd yr asesiadau o fewn yr amserlen, rhoddir rhesymau i nodi pam fod yr asesiadau yn hwyr.
- Cynhaliwyd cyfanswm o 143 o Asesiadau Adolygu Iechyd yn ystod y cyfnod o 1 Ebrill 2021 hyd yma.
- Cwblhawyd y mwyafrif o'r asesiadau iechyd yn rhithwir neu dros y ffôn a chynhaliwyd ymweliadau cartref dilynol os oedd unrhyw bryderon ynglŷn ag iechyd.
- Mae gweithio'n rhithwir wedi golygu y cafodd mwy o gyfarfodydd eu mynychu ac mae hyfforddiant rhithwir wedi gweithio'n dda ac fe'i cynhaliwyd ar sail amlasiantaethol. Mae colli cysylltiad wyneb yn wyneb â phlant a phobl ifanc sy'n derbyn gofal wedi bod yn anfantais ac mae rhai pobl ifanc sydd mewn gofal yn ddihyder wrth gyfarfod yn rhithiol ac maent yn teimlo'n ynysig oherwydd y cyfyngiadau sy'n gysylltiedig â Covid.
- Mae'r mwyafrif o atgyfeiriadau at wasanaethau iechyd ychwanegol yn ymwneud â'r Gwasanaeth Therapi Iaith a Lleferydd. Dengys hyfforddiant y gall effaith trawma ar yr ymennydd fod yn sylweddol gan arwain at anhawster wrth brosesu gwybodaeth; o dan yr amgylchiadau hyn gall atgyfeiriad i'r Gwasanaeth Therapi Iaith a Lleferydd fod yn fwy priodol nac i'r Gwasanaeth Iechyd Meddwl Plant a Phobl Ifanc (CAHMS). Mae ysgolion wedi datblygu dealltwriaeth dda o effaith trawma ar ddatblygiad plentyn ac maent yn cyflwyno rhaglen hyfforddiant i staff ynghylch y pwnc.
- Yn rhanbarthol o fewn BIPBC, mae cynllunio gweithlu o fewn y tîm nyrsio a gweinyddu Plant sy'n Derbyng Gofal yn cael ei adolygu yn rhannol o ganlyniad i gynnydd graddol yn nifer y plant a phobl ifanc sy'n dod yn blant sy'n derbyn gofal gan gael effaith sylweddol ar y llwyth gwaith.
- Cynhaliwyd cyfarfod Nyrs Plant sy'n Derbyng Gofal/CAHMS i edrych ar fapio gwasanaethau a ddarperir o fewn BIPBC gyda'r bwriad o gynorthwyo pan fydd plant a phobl ifanc sy'n derbyn gofal yn symud o un ardal BIPBC i un arall.

Dywedodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol bod yr Awdurdod, yn gyffredinol, yn ddiolchgar i BIPBC na chafodd y nyrsys Plant sy'n Derbyng Gofal eu hadleoli i feysydd eraill yn y Bwrdd Iechyd yn ystod y pandemig ac y cafodd cysylltiadau â'r holl asiantaethau eu cynnal.

Diolchodd y Panel i'r Nyrs Plant sy'n Derbyng Gofal am yr adroddiad a chodwyd y materion a ganlyn –

- Ac eithrio darparu data ynghylch nifer y plant a phobl ifanc sy'n derbyn gofal sy'n cael eu hasesu neu sy'n derbyn gwasanaeth gan CAMHS, nid yw'r adroddiad yn glir ynghylch a yw ymyrraeth gan CAHMS yn ddigonol nac ynghylch yr effaith a gaiff o ran mynd i'r afael ag anghenion emosiynol ac iechyd meddwl plant a phobl ifanc sy'n derbyn gofal sy'n cael eu cyfeirio at y gwasanaeth.

Hysbyswyd y Panel bod darparu gwybodaeth benodol am blant a phobl ifanc sy'n derbyn gofal yn broblemus, er gwaethaf sawl ymdrech, oherwydd anghydnawsedd systemau. Mae'r Bwrdd Iechyd yn gweithredu nifer o systemau casglu data ar draws ei

wasanaethau ac oherwydd problemau technegol nid yw'n gweithredu'r system WCCIS ar hyn o bryd, sef y system a gyflwynwyd i integreiddio gwybodaeth iechyd a gofal cymdeithasol yn well. Felly, mae'n her nodi plant sy'n derbyn gofal o fewn y setiau data y mae BIPBC yn eu dal mewn ffordd sy'n darparu gwybodaeth amserol a chyfredol.

Yn dilyn trafodaeth bellach am allu'r Bwrdd Iechyd i nodi a darparu gwybodaeth systematig am blant sy'n derbyn gofal, cydnabu'r Panel bod y pandemig wedi amlygu a phwysleisio problemau sydd eisoes yn bodoli o ran systemau/TG y mae angen datrysiaid hirdymor iddynt.

Wrth gyfeirio at anawsterau iaith a lleferydd a'r effaith y gallant gael ar ymddygiad plentyn, dywedodd yr Uwch Reolwr Lles Addysg y bu'r Gwasanaeth Addysg yn gweithio gyda Dechrau'n Deg ers nifer o flynyddoedd. Mae cynllun o'r enw Croeso wedi bod ar waith ers peth amser sy'n cael ei gyflwyno gan ymwelwyr iechyd ar gyfer plant rhwng 0 a 6 oed, ac erbyn hyn, mae wedi cael ei fabwysiadu nid yn unig mewn grwpiau meithrin ond mewn ysgolion hefyd. Mae'r cynllun yn gweithio trwy raglen sy'n cynorthwyo adnabod a oes gan blentyn anawsterau lleferydd gwirioneddol neu a yw ond yn araf yn gwneud cynnydd ac mae'n darparu'r dystiolaeth ar gyfer asesiad mwy diagnostig drwy ymyrraeth therapi iaith. Mae'r cynllun yn eistedd ochr yn ochr â'r gwaith gydag ysgolion sy'n ystyried trawma. Mae rhaglen bellach ar gyfer plant rhwng 6 ac 11 oed wedi cael ei phrofi gyda phum ysgol erbyn hyn. Yn anochel, mae anawsterau lleferydd a chyfathrebu yn cael effaith ar ymddygiad plentyn.

- Nododd y Panel fod capasiti of fewn y Gwasanaeth CAMHS yn thema gyson mewn trafodaethau a gofynnodd am ddiweddariad ar y sefyllfa.

Hysbyswyd y Panel er y bu prinder o ymarferwyr CAMHS yn ardal y Gorllewin yn ystod y ddwy flynedd ddiwethaf, yn ddiweddar mae'r Gwasanaeth Iechyd wedi llwyddo i recriwtio o'r tu allan i'r Bwrdd Iechyd gan olygu nad oes unrhyw fylchau mewnol angen eu llenwi ac mae lefelau swyddi gwag y Gwasanaeth yn gostwng o'r herwydd. Mae disgwyl i staff newydd gael eu hanwytho a derbyn hyfforddiant ond mae'r Gwasanaeth yn cadw ei ymarferwyr profiadol sydd yn symud i waith newydd e.e. ymyrraeth gynnar. Penodwyd Rheolwr Gwasanaeth newydd sydd yn ymarferydd CAMHS profiadol gyda chefnidir gwaith cymdeithasol. Awgrymwyd i'r Panel efallai y byddai'n dymuno gwahodd y Rheolwr Gwasanaeth CAMHS i un o'i gyfarfodydd yn y dyfodol i esbonio rhai o'r newidiadau sy'n cael eu cyflwyno gan y tîm newydd.

- Wrth ystyried awgrym i ofyn i Swyddogion Fapio'r gwasanaethau y mae plant sy'n derbyn gofal yn eu derbyn ar hyn o bryd, hysbysodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol y Panel bod darn sylweddol o waith yn cael ei gomisiynu ar lefel ranbarthol i adolygu trefniadau awdurdodau lleol a gwasanaethau eraill a fydd, ymysg pethau eraill, yn edrych ar wersi i'w dysgu, gwneud pethau mewn ffyrdd gwahanol ac oblygiadau o ran adnoddau a fydd yn rhoi sylw i rai o'r materion sy'n codi. Efallai y byddai'n fuddiol disgwyl am ganlyniadau'r ymarfer rhanbarthol cyn cynnal adolygiad ar lefel leol.

Felly, cynigiodd y Cadeirydd, a chytunodd y Panel, o ystyried y gwaith rhanbarthol, y dylai'r Swyddogion Perthnasol o'r Gwasanaethau Cymdeithasol, Iechyd ac Addysg gwrdd i archwilio capasiti ac adnoddau presennol i ddarparu'r gwasanaethau/ymyrraethau sydd eu hangen ar blant a phobl ifanc ac i ystyried sut y mae ansawdd y ddarpariaeth yn cael ei arfarnu a'i fesur, gyda'r bwriad o ddarparu trosolwg lefel uchel yng nghyfarfod nesaf y Panel.

Wrth gau'r drafodaeth, roedd y Panel yn awyddus i gael gwybod a oedd unrhyw feysydd arbennig a oedd wedi creu problemau penodol i blant a phobl ifanc sy'n derbyn gofal gan yr Awdurdod yn ystod cyfnod y pandemig.

Dyweddodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol er iddo fod yn gyfnod dwys i Ofalwyr Maeth yr Awdurdod, bod nifer wedi gwerthfawrogi'r cyfle a grëwyd o fod yn rhydd o amserlenni i dreulio mwy o amser gyda'r plant sydd yn eu gofal. Mae nifer o ofalwyr maeth wedi nodi y byddent yn dymuno cael amser o'r fath fel mater o drefn pan fydd lleoliad newydd yn cychwyn er mwyn dod i adnabod y plant y maent yn eu maethu yn well. Mae delio gyda'r pandemig wedi agor trafodaeth ynghylch gwneud pethau mewn ffordd wahanol yn y dyfodol.

Roedd y Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc yn cytuno bod y cyfnod argyfwng wedi bod yn heriol i bob plentyn ac wrth i ysgolion ailagor mae effaith y pandemig ar blant a phobl ifanc wedi dod yn fwy amlwg. Mae Addysg yn gweithio gydag ysgolion i ddarparu pecyn cymorth ac mae'n gweithio'n agosach â'r Gwasanaethau Plant a Phobl Ifanc hefyd.

Awgrymodd y Cadeirydd y byddai'n ddefnyddiol i'r Panel dderbyn trosolwg o'r pethau sydd wedi mynd yn dda a'r hyn nad yw wedi mynd mor dda o ran darparu gwasanaethau i blant a phobl ifanc sy'n derbyn gofal yn ystod y pandemig, yn cynnwys agweddau o arferion cyn y pandemig na fyddai neb yn gweld eu colli pe na fyddent yn dychwelyd neu pe byddent yn cael eu gwneud mewn ffordd wahanol.

Wrth dderbyn yr adroddiad diweddar a ddarparwyd gan y Nyrs Plant sy'n Derbyn Gofal, cydnabu'r Panel yr heriau unigryw a grëwyd gan y cyfnod a chydabu ymrwymiad yr holl staff wrth ymateb iddynt; roedd y Panel yn cytuno ar y gweithredoedd a ganlyn –

- **Gan ystyried y gwaith rhanbarthol, bod y Swyddogion perthnasol o'r Gwasanaethau Plant a Theuluoedd, lechyd ac Addysg yn cyfarfod i drafod (a) problemau capasiti ac adnoddau a (b) sut mae ansawdd y gwasanaethau ar gyfer y boblogaeth sy'n derbyn gofal yn cael ei arfarnu a'i fesur gyda'r nod o gyflwyno trosolwg lefel uchel i'r cyfarfod nesaf.**
- **Bod y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol mewn ymgynghoriad â'r Swyddogion perthnasol yn darparu crynodeb o'r hyn sydd wedi mynd yn dda a'r hyn nad yw wedi mynd mor dda yn ystod y pandemig i'r Panel yn ei gyfarfod nesaf, yn cynnwys agweddau o arferion cyn y pandemig na fyddai neb yn gweld eu colli pe na fyddent yn dychwelyd, neu pe byddent yn cael eu gwneud mewn ffordd wahanol.**

6 CYFARFOD NESAF

Nodwyd y trefniadau ar gyfer cyfarfod nesaf y Panel am 10:00yb, dydd Mawrth 8 Mehefin 2021.

**Annwen Morgan
Cadeirydd**